



Veilederrollen innen skadedyrbekjempelse



§ 3-1 Hvem som kan utføre skadedyrbekjempelse



Eier eller bruker av bygning, innretning osv kan selv utføre skadedyrbekjempelse på egen eiendom

Kun skadedyrbekjempere har rett til å planlegge og å utføre ervervsmessig skadedyrbekjempelse

Skadedyrbekjempere kan benytte ikke-godkjente personer som medhjelpere, men kan ikke overlate ansvaret for noe tiltak til medhjelperen

Merknader til § 3-1



Dette innebærer at som hovedregel må en skadedyrbekjemper fysisk være tilstede ved skadedyrbekjempelsen

Ved ukompliserte bekjempelser med ufarlige midler kan unntaksvis medhjelpere utføre oppdraget alene. Dette forutsetter særskilt fullmakt som presiserer at skadedyrbekjemperen har ansvaret.

Merknader til § 3-1



«Ukompliserte bekjempelser» og «ufarlige midler» er ulike felletyper, insektdetektorer, varme/kulde/damp, midler til sikring/tetting, mekaniske repellenter, sanitasjon og kjemiske produkter som ikke er klassifiseringspliktige

Produkter som ved godkjenning har fått særlig krav om bruk kun for godkjente skadedyrbekjempere regnes ikke som «ufarlige»

§ 3-5

Plikt til å føre protokoll, gi opplysninger og veiledning



Skadedyrbekjemperen plikter å gi medhjelper nødvendig veiledning i metoder og midler som nyttes

Hva er en medhjelper?

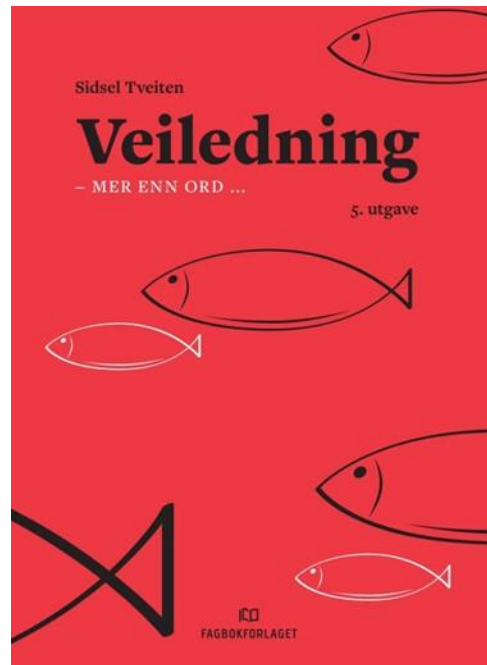
- Gjerne to hovedtyper medhjelpere:
 1. Sommervikar, eller en som hjelper til innimellom, eller fast ansatt som «bare» hjelper til
 2. En som skal bli godkjent skadedyrbekjemper og som opparbeider praksis

Hva skal til for å bli godkjent skadedyrbekjemper?

- Kurs for skadedyrbekjempere skal være bestått
- Søkere må dokumentere praksis fra arbeid innen skadedyrbekjempelse under veiledning av godkjent skadedyrbekjemper

Hva er veiledning?

- Veiledning handler om å utvikle kompetansen til medhjelperen som blir veiledet
 - Men ofte vil også veilederen dra nytte av dette og opparbeide seg ny kompetanse

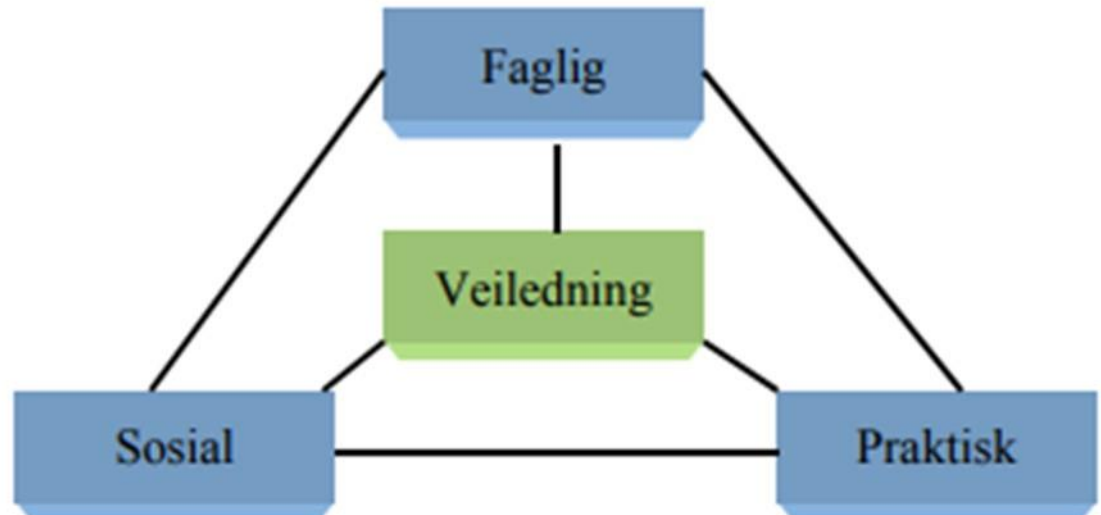


Hva er veiledning?

- Veiledning er en dialog der veilederen stiller spørsmål slik at den som blir veiledet kan reflektere over handlingene og valgene sine
 - «Læring gjennom reflekterende veiledningssamtaler»
- Veiledning er ikke at medhjelperen bare ser på at skadedyrbekjemperen utfører arbeidet eller at veilederen bare sier «gjør ditt og gjør datt»
 - Medhjelperen skal delta aktivt - «læring gjennom deltakelse i et en-til-en forhold eller et praksisfellesskap» (tradisjonell mesterlære)
 - Dette er en modell for læring gjennom observasjon av utførelse av en konkret handling. Veileder utfører en prosedyre, medhjelperen observerer og skal deretter forsøke å kopiere handlingen

Veilederrollen innen skadedyrbekjempelse

- God veiledning er vanskelig
- Det stiller store krav til både veileder og medhjelper
- Veiledning krever:
 - ✓ Teoretisk faglig kunnskap
 - ✓ Praktiske ferdigheter
 - ✓ Menneskelige sosiale egenskaper



Hvordan beskrive en god veileder?

- Personer som har et ønske om å:
 - ✓ skape en god relasjon til medhjelperen
 - ✓ la medhjelperen reflektere over skadedyrsituasjonen og mulige løsninger
 - ✓ være åpen for diskusjoner, og la medhjelperen fremme sitt syn
 - ✓ se medhjelperens styrker og svakheter
 - ✓ være fysisk til stede, og hjelpe medhjelperen til å bli bedre
 - ✓ formidle teoretisk fagkunnskap, praktisk arbeid og erfaring
 - ✓ bidra til å skape trygghet i jobben som skadedyrbekjemper
 - ✓ være engasjert, og dermed skape glede og interesse for skadedyrarbeidet
 - ✓ utvikle og øke sin egen faglige kunnskap, og være åpen for at man selv kanskje ikke alltid har rett
 - ✓ være ærlig hvis det er noe man ikke kan, og heller henvise til noen som har mer kunnskap



Veileder eller «villeder»?

- For å være en god veileder må du:
 - ✓ være faglig sterk
 - ✓ være dyktig på praktisk arbeid
 - ✓ være en god lytter
 - ✓ være god til å stille åpne spørsmål
 - ✓ gi den andre tid til refleksjon – tåle stillhet
 - ✓ vente med å gi råd
 - ✓ være interessert i det den andre sier
 - ✓ være åpen for ulike løsninger
 - ✓ ønske en lærerik utfordring i en hektisk arbeidsdag



Rundskriv I-2/2012 Om krav til godkjenning av skadedyrbekjempere

1. Bakgrunn
2. Krav til kurs
3. Krav til innhold i kursdel I og II
4. **Krav til praksis**
5. Krav til tilleggskurs for gassingsledere
6. Godkjenning, kursbevis og fornyelse av godkjenning
7. Lenker



Omfang av praksis og lovpålagte krav

- Praksis av minst 1 måneds varighet på gnagere og 1 måneds varighet på insekter under veiledning av godkjent skadedyrbekjemper
- Praksisen skal være utført i løpet av de fem siste årene



Omfang av praksis og lovpålagte krav

- Praksisen skal omfatte inspeksjoner, forebyggende tiltak, sikring, ulike bekjempelsestiltak og etterkontroller
- Praksisen skal være varierte når det gjelder omfang, metoder, hvilket miljø man bekjemper i og type skadedyr som bekjempes
 - ✓ 20 protokoller på gnagere (eventuelt noen få protokoller på andre dyr slik som fugler, mårdyr, slanger)
 - ✓ 20 protokoller på insekter



Mål for praksisen

- Skadedyrkurset gir det teoretiske faglige grunnlaget – praksis bør derfor utføres både før og etter at kurset er gjennomført
- I praksisperioden skal søkeren lære faget i samme situasjon som det utøves (mesterlære) - læring og anvendelse blir to sider av samme sak
- Å gjennomføre praksis ute i felten, gir en annen kompetanse enn ren teoretisk undervisning om hvordan yrket skal utøves i felt - læring skjer da gjennom en naturlig utøvelse av de arbeidsoppgaver som ligger til yrket som skadedyrbekjemper
- Det er viktig at søkeren stadig får overlatt større ansvar etter hvert som kompetansen øker – dette sikrer en jevn progresjon



Mål for praksisen

- Søkeren skal jobbe sammen med en godkjent skadedyrbekjemper, og gjennom ulike oppdrag få erfaring med:
 - ✓ Bestemmelse av skadedyrart ut fra utseende og sportegn
 - ✓ Vurdering av skadedyrsituasjonen og aktuelle tiltak gjennom inspeksjoner
 - ✓ Ulike midler og metoder for forebygging og bekjempelse
 - ✓ Teknisk forståelse, håndlag og manuelle ferdigheter – f.eks. hvordan montere sikringsutstyr, gnagerfeller, lysfeller og hvordan utføre service på utstyret
 - ✓ Evaluering av effekt fra utførte tiltak gjennom etterkontroller
 - ✓ Hvordan man utfører skadedyrarbeid på en sikker og minst mulig helse- eller miljøskadelig måte (HMS, risikovurderinger) – «sikker jobbanalyse»
 - ✓ Førings av protokoller



Mål for praksisen

- Praksisen skal videre bidra til:
 - ✓ Korrekt kundebehandling, og evne til å takle ulike typer kunder
 - ✓ Etisk bevisstgjøring med riktige holdninger, verdier og normer
 - ✓ Å utvikle eller forbedre den enkeltes kompetanse til å mestre nye utfordringer
 - ✓ Å tilrettelegge for egenutvikling gjennom tilbakemeldinger fra veileder og/eller kunder
 - ✓ Utvikle egen yrkesidentitet
 - ✓ Faglig fellesskap og god bransjeforståelse
 - ✓ Øvelse gjør mester - etter praksisperioden skal personen kunne arbeide selvstendig, utføre arbeidet riktig, føre korrekte protokoller, og samtidig være klar over egne begrensninger



Hva forventer Helsedirektoratet av veilederen?

- At det gis grundig opplæring av søkeren slik at målet for praksisen oppnås
- At det sjekkes at kravet om minst 1 måneds praksis på hver av delene (henholdsvis gnagere og insekter) er oppfylt
- At det sørges for at søkeren har nok variasjon i oppdragene slik at de oppfyller kravet i henhold til lovverket
 - ✓ *Hvis nødvendig må søker/veileder ta kontakt med andre skadedyrbekjempere eller reise til andre steder av landet for å være med på ulike oppdrag*



Hva forventer Helsedirektoratet av veilederen?

- At protokollene gjennomgås i samarbeid med søkeren før de sendes til Helsedirektoratet
 - ✓ Fyll ut skjemaet som gir en oversikt over oppdragene og gjerne skjemaet med sjekklista
 - ✓ Fjern duplikater og protokoller som ikke oppfyller kravene til en protokoll
 - ✓ Sjekk at alle oppdrag er reelle oppdrag der søkeren har vært til stede og fått full opplæring
 - ✓ Sjekk at godkjent skadedyrbekjemper har vært til stede og gitt opplæring (hvis ikke skal fullmakt finnes)
 - ✓ Sjekk at det er originalprotokoller, og at antall protokoller er korrekt (ikke send flere enn 20 + 20)
- At søknaden og skjemaet med oversikt over oppdragene gjennomgås, og at det kontrolleres at disse er korrekt utfylt



Skjema med «oversikt over oppdrag» (skal fylles ut)

Gnagerprotokoller

Nr.	Dato	Skadedyrart	Miljø	Overordnet metode
<i>Eks.</i>	<i>01.02.24</i>	<i>Rotter</i>	<i>Enebolig</i>	<i>Sikring/klappfeller inne</i>
<i>Eks.</i>	<i>02.02.24</i>	<i>Mus</i>	<i>Gårdsbruk/fjøs</i>	<i>Sanitasjon, A24 ute</i>
1				
2				
3				
4				
5				
6				
7				

Skjema med «sjekkliste for protokoller» (frivillig)

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
Tidspunkt for tiltaket																				
Kundens kontaktinformasjon og tlf.nr.																				
Behandlingssted: gatenavn, poststed og postnummer																				
Navn på medhjelper(e)																				
Navn på veileder																				
Veileder til stede/fraværende (husk fullmakt)																				
Type/art skadedyr																				
Type oppdrag (inspeksjon, forebygging, bekjempelse eller etterkontroll)																				
Hvis bekjempelse:																				
• Navn på pesticid/feller																				
Hvis pesticid: - type aktivt stoff																				
- prosent aktivt stoff i middelet																				
• Mengde middel / antall feller																				
Metoder benyttet under oppdraget																				
Metodebegrunnelse etter substitusjonsprinsippet																				
Nabovarsel gitt / begrunnelse for utelatt nabovarsel																				
Eventuelt resultat																				
Eventuelle skader																				

Juridisk ansvarlig

Det er veileder sammen med søkeren som er juridisk ansvarlig for at praksisen gjennomføres i henhold til rundskriv og forskrift, uten fusk og forfalskninger, og at søknaden med skjema er korrekt utfyllt

Dokumentfalsk kan bli anmeldt og straffet

Bedømmelse av protokoller

- Merk at innsending av flere protokoller fra samme bekjempelse/adresse regnes som én protokoll
 - ✓ F.eks. vil tre protokoller fra samme sted; en med inspeksjon, en med bekjempelse og en med etterkontroll regnes som én enkelt protokoll
 - ✓ Allikevel er det ønskelig å få tilsendt en del slike protokoller hvis mulig



Bedømmelse av protokoller

- Ved serviceavtaler eller oppdrag som krever flere besøk, skal alle punkter som skadedyrforskriften oppgir som krav være med i den enkelte protokoll
 - ✓ F.eks. skal alle protokoller i en serviceavtale inneholde begrunnelse for valg av middel og metode, og informasjon om hvorvidt nabovarsel er gitt eller ikke
 - ✓ (Jf definisjon på «løpende protokoll» fra HOD)



Bedømmelse av protokoller

- Helsedirektoratet godkjenner omfanget av praksis dokumentert gjennom protokoller
- Helsedirektoratet godkjenner ikke innholdet i protokollene
- Helsedirektoratet godkjenner ikke bruk av de midlene og metodene som er brukt i bekjempelsene
- Helsedirektoratet kan påpeke tydelige feil og mangler



Bedømmelse av protokoller

- Det skal sendes inn originale protokoller – ikke protokoller som er spesialskrevet bare for innsending til Helsedirektoratet
- Det trengs ikke underskrift på hver enkelt protokoll, men både søker og veileder skal signere søknaden
- Navn på godkjent bekjemper(e) og medhjelper(e) skal stå på protokollen, og det må fremkomme hvilke personer som er tilstede på bekjempelsen



Bedømmelse av protokoller

- Send alle protokollene samlet – det er slutt på ordningen der man kunne sende noen få protokoller for bedømmelse som en slags test
- Ved for lite variasjon i oppdragene kan Helsedirektoratet be om ekstra protokoller
- Ved store feil og mangler i protokollene blir skadedyrfirmaet kontaktet og bedt om å endre sine rutiner. I slike tilfeller kan vi også be om nye protokoller



Innsending av protokoller, søknad og oversikt over oppdrag

Protokoller, søknad og oversikten over oppdrag sendes elektronisk til Helsedirektoratet:

skadedyr@helsedir.no

Ikke send protokoller på papir!

Søker, veileder(e) og/eller overordnet leder kan sende inn, men de andre skal stå på kopi.

Søknad om godkjenning som skadedyrbekjemper

Krav til godkjenning

Utdrag av Rundskriv 1-2/2012 Om krav til godkjenning av skadedyrbekjempere (fra 01.01.2024 ble godkjenningsordningen flyttet fra Folkehelseinstituttet til Helsedirektoratet. Rundskrivet vil bli oppdatert.):
For å bli godkjent som skadedyrbekjemper må kurset for skadedyrbekjempere være fullført og bestått. Kurset skal til sammen ha en varighet på minst ti dager. Kurset er delt i to, kursdel I og kursdel II. Hver del skal ha en varighet på minst fem dager. Det skal tas en skriftlig eksamen for hver del. For å kunne bruke bekjempelsesmidler merket med faresymbol og farebetegnelse meget giftig og giftig kreves det at skadedyrbekjemperen i tillegg gjennomfører særskilt kurs.

Det er et krav om at godkjente skadedyrbekjempere skal ha fått noe praktisk erfaring med skadedyr, hvordan man forebygger og bekjemper dem, og hvordan man utfører arbeidet på en sikker og minst mulig helse- eller miljøskadelig måte. Søkerne må dokumentere at vedkommende har hatt praksis fra arbeid innen skadedyrbekjempelse under veiledning av godkjent skadedyrbekjemper. Det er søkeren som er ansvarlig for å skaffe seg og dokumentere nødvendig praksis. Praksis skal dokumenteres ved at søkeren under praksisperioden selv fører protokoller, etter nærmere angivelse fra Folkehelseinstituttet. Protokollene skal være attestert av veilederen og framlegges Folkehelseinstituttet sammen med søknad om godkjenning. Ut fra omfang og kvalitet på protokollene vil disse bedømmes bestått eller ikke bestått.

Praksisen skal være utført i løpet av de fem siste årene. Praksis av minst en måneds varighet og minst 20 bekjempelser på hvert av følgende områder er nødvendig:

- Inspeksjon og bekjempelse av gnagere. Både forebygging/sikring og ulike mekaniske og kjemiske bekjempelsesmetoder skal ha blitt brukt.
- Inspeksjon og bekjempelse av insekter. Både forebygging/sikring og ulike mekaniske og kjemiske bekjempelsesmetoder skal ha blitt brukt.

Om man blir ferdig med et av områdene først, for eksempel gnagere, kan man få midlertidig delgodkjenning til selvstendig bekjempelse innen dette området i ett år. Forutsetningen er at kursdel I og II er gjennomført og bestått. For å bli godkjent skadedyrbekjemper må praksis på det andre området gjennomføres innen ett år etter første delgodkjenning.

Opplysninger om søker

Navn: _____ Fødselsdato: _____
Privat adresse: _____ e-post: _____

Opplysninger om veileder

Navn: _____ e-post: _____

Opplysninger om overordnede leder

Navn: _____ e-post: _____

Bekreftelse på varighet av praksis

Det bekreftes med dette at søkeren har praksis av følgende varighet:

Minst en måned på bekjempelse av gnagere Minst en måned på bekjempelse av insekter

Dato: _____ Signatur veileder *: _____

Søknad om godkjenning

Jeg (søker) har bestått Kurs for skadedyrbekjempere del 1 og 2 og søker med dette om:

Godkjenning som skadedyrbekjemper (nødvendige attesterte protokoller er vedlagt)

Dato: _____ Signatur søker *: _____

Søknaden sendes sammen med protokoller** til:

e-post: skadedyr@helsedir.no

NB!

* Signaturer skal være originale (skann skjema etterpå)

** Vennligst fyll ut "skjema for oversikt over oppdrag" og send dette sammen med protokollene og denne søknaden.

Takk for oppmerksomheten!

